

Forslag om at årsregnskap inkluderes i årsmeldingen, at det utarbeides en økonomiplan som legges fram for årsmøtet for godkjenning, og at det utarbeides klare retningslinjer for beslutningsprosesser og fullmakter i NOF sentralt

Intensjonen med å reise denne saken, er at vi ønsker en organisasjon som er transparent i alle økonomiske spørsmål. Vi ønsker også at det skal bli tydeligere hvem som har myndighet til å ta beslutninger som får store økonomiske konsekvenser, og vi mener det er nødvendig å avklare myndigheten til styret i forhold til sekretariatet i både økonomiske og prinsipielle faglige, naturvernpolitiske spørsmål. Dette vil det bli redegjort for under.

Årsregnskap og budsjett

Når det gjelder økonomiske forhold ut over fastsettelse av kontingent, er det eneste årsmøtet i henhold til vedtektene skal gjøre å godkjenne årsoppgjørdisposisjoner for det foregående år. For en del år siden ble også årsregnskapet lagt fram for årsmøtet for godkjenning, men krav om dette ble tatt ut av vedtektene (etter sigende for å unngå spørsmål og lange diskusjoner om detaljer i årsregnskapet). Et forenklet årsregnskap har de siste åra kun blitt lagt fram på selve årsmøtet, mer eller mindre til en uformell orientering.

Vedtektene er ikke spesifikke på hva som ligger i at årsmøtet skal godkjenne langtidsplaner, men foreningens strategiske plan og prinsippprogram har blitt forelagt årsmøtet for godkjenning. I og med at årsregnskapet ikke gjennomgås og godkjennes, vil grunnlaget for forslaget om årsoppgjørdisposisjoner for de fleste framstå som ganske intetsigende, og når det vanligvis (eller alltid?) foreslås overført til disposisjonsfondet, er det all grunn til å tro at det også er nokså intetsigende for de fleste.

Det står ikke noe spesifikt i vedtektene om at budsjett skal legges fram for årsmøtet for godkjenning, og det er det heller ikke noen tradisjon for å gjøre i NOF. Likevel, det er ikke noe i dagens vedtekter som er til hinder for verken å legge årsregnskapet eller budsjett fram for årsmøtet. Det er vanlig i mange andre organisasjoner (eksempelvis Naturvernforbundet og Den Norske Turistforening) at årsregnskapet legges fram og presenteres som en del av årsmeldingen. Tilsvarende er det ikke noe i dagens vedtekter som forhindrer at budsjettet ses på som en langtidsplan. Aller helst burde det presenteres som en økonomiplan som både inneholder budsjettforslag for inneværende år (året for det aktuelle årsmøtet), og et langtidsbudsjett som viser forventede kostnader og inntekter i alle fall det kommende året, men gjerne lenger enn det. Det vil selvsagt være større usikkerheter i langtidsbudsjetter enn et budsjett for inneværende år, men dersom det etableres en praksis med økonomiplaner som årlig oppdateres, revideres og godkjennes av årsmøtet, gir det en større grad av forutsigbarhet og mer åpenhet enn dagens praksis. En endring som dette vil ikke kreve noen vedtektsendring, og kan ses på som en presisering/fortolkning som ligger innenfor dagens vedtekter.

Det er ikke noe i veien for at styret kan forberede og legge fram både årsregnskap som

en del av årsmeldingen, og en økonomiplan allerede for årsmøtet i 2021, men for å sikre at denne praksis iverksettes senest fra og med 2022 foreslås at årsmøtet i 2021 fatter følgende vedtak:

Årsmøtet instruerer sentralstyret til å innarbeide årsregnskapet som en del av den årsmeldingen som fremmes for godkjenning senest fra og med årsmøtet 2022, og til også å legge fram en økonomiplan for godkjenning senest for årsmøtet i 2022. Økonomiplanen skal inneholde årsbudsjett for samme år og minst det påfølgende år.

Delegasjonsreglement

Per i dag mangler NOF klare retningslinjer som slår fast hvilke fullmakter sentralstyret har til å fatte beslutninger, hvilke beslutninger generalsekretæren kan fatte, og hva som eventuelt kan delegeres videre til andre ansatte i sekretariatet. Dette gjelder både i økonomisaker, saker der foreningen skal gi uttalelser enten skriftlig eller muntlig på vegne av organisasjonen, samt i en del faglige spørsmål, herunder prioriteringer av prosjekter og ressursbruk i fagavdelingen. Vedtektene fastslår at årsmøtet er foreningens øverste besluttede organ, men er lite konkrete på hvilke beslutninger som skal fattes av årsmøtet bortsett fra valg til sentralstyret og valgkomiteen, langtidsplaner og fastsettelse av kontingent. I tillegg er det årsmøtet som må godkjenne eventuelle vedtektsendringer.

Vi mener at vedtektene er lite spesifikke i forhold til hva som er sentralstyrets beslutningsmyndighet. Formuleringen i vedtektene om at styret skal instruere daglig leder åpner for en fleksibel tilnærming, og at detaljeringsgrad i styringen kan avhenge av hvem som sitter i styret. Det er også nokså ullent hva som kan legges i det å følge opp foreningens økonomi.

En egen arbeidsinstruks er utarbeidet for sentralstyret, og ble vedtatt av sentralstyret selv 12.12.2010. Denne er noe mer spesifikk i opplistingen av hva som er styrets oppgaver:

«Styrets oppgaver reguleres av foreningens vedtekter, samt av allmenngyldige normer:

- Sørge for at foreningen har en virksomhet i tråd med formålsparagraf og vedtekter.*
- Følge opp foreningens økonomi, det vil si blant annet å godkjenne budsjett, årsregnskap og løpende oppfølging. Styret må påse at foreningens økonomi er gjenstand for betryggende kontroll.*
- Følge opp foreningens prosjektportefølje og økonomi.*
- Initiere og følge opp strategisk planlegging*
- Sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.*
- Føre tilsyn med den daglige ledelse og organisasjonens virksomhet for øvrig.*
- Ansette generalsekretær, samt skal konsulteres ved andre ansettelse i NOFs administrasjon. Styret v/dets leder er daglig leders nærmeste overordnede. Dette betyr ansvar for ansettelse, oppsigelse mv.*

- *Fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til daglig leder, samt skal konsulteres når det gjelder godtgjørelse til de andre ansatte.*
- *Oppnevne nødvendige komiteer, utvalg og tillitsrepresentanter og gi disse retningslinjer og/eller instruksjoner på eget initiativ. Sentralstyret skal bidra til og ha ansvaret for at komiteer og utvalg fungerer på en tilfredsstillende måte.*
- *Være rådgivende overfor daglig leder og foreningens administrasjon for øvrig. Det forventes av et styremedlem i NOF at han/hun bidrar med sin kompetanse både i og mellom styremøtene.*
- *Planlegge og kalle inn til årsmøte, herunder forberede årsmøtesaker og oversende valgkomiteens forslag til valg, samt eventuelle andre forslag, til medlemmer, fylkesavdelingene og lokallagene senest 6 uker før årsmøtet.*
- *Sentralstyret kan ekskludere medlemmer som handler i strid med foreningens formålsparagraf.*
- *Godkjenne vedtekter for fylkesavdelinger, lokallag uten tilknytning til fylkesavdeling og fuglestasjoner, samt navn på fylkestidsskrifter.*

Styret skal utarbeide en årsplan som inneholder datoer for styremøter, årsmøte, årets fugl og andre milepæler for kommende år. Milepæler, som for foreningens medlemmer kan være av interesse, publiseres på foreningens aktivitetskalender på nett.»

Instruksjonen slår det fast at styret skal godkjenne budsjett og årsregnskap. Det er i tråd med dagens praksis, men dersom praksis endres i tråd med forslaget om at årsregnskap innarbeides som en del av årsmeldingen og det utarbeides en økonomiplan, trenger det ikke være i strid med instruksjonen. Om de begge legges fram for årsmøtet for godkjenning, vil det uansett være naturlig at styret først behandler og godkjenner det som legges fram for årsmøtet for endelig godkjenning.

Når det gjelder punktet om å følge opp foreningens prosjektportefølje og økonomi, så er det noe som per i dag i liten grad gjøres. Holdningen til i alle fall en del av styremedlemmene har vært at så lenge fagavdelingen leverer et overskudd, så er det ikke behov for at styret legger seg oppi hva som foregår. Det innebærer at det fullt og helt overlates til fagavdelingen/administrasjonen både å prioritere mellom prosjekter, avgjøre hvordan de skal gjennomføres, hvem som skal engasjeres til å utføre prosjektarbeid og hva godtgjørelsen til disse skal være. Det presenteres jevnlig ganske overordnede oversikter over prosjektarbeidet som orienteringssaker til styret, men disse forteller ikke noe om økonomien i prosjektene. At styret ikke følger opp prosjektarbeidet nærmere, er en klar ansvarsfraskrivelse både i forhold til styrets generelle ansvar og til det som mer spesifikt står i arbeidsinstruksjonen.

Det hadde vært naturlig om styret fikk seg forelagt forslag til prosjektportefølje og har ansvar for å foreta prioriteringer av satsingsområder og konkrete prosjekter, og at dette ikke fullt og helt overlates til administrasjonen og den enkeltes personlige interesser. Gjennomføringen av prosjektarbeidet bør også forutsettes å skje i samarbeid eller i alle fall dialog med aktuelle fylkesavdelinger og lokallag, og ikke slik det per i dag gjøres ved at personer engasjeres lokalt uten at fylkesavdelinger eller lokallag blir involvert/informert om prosjektene. Hvordan feltmedarbeidere kompenseres synes å variere fra prosjekt til prosjekt, og det er uklart hvem som bestemmer størrelse eller

prinsipper for godtgjørelse. Her etterlyser vi større transparens og bedre kommunikasjon

NOF får til noen prosjekter betydelige summer i offentlig støtte. Til arbeidet med Artsobservasjoner fikk NOF for 2020 et tilskudd fra Artsdatabanken på kr 1,5 mill. I tilsagnsbrevet var det forutsatt at validering, brukerstøtte og kursing skulle være blant de prioriterte oppgavene. En betydelig del av valideringsarbeidet gjøres av de lokale LRSK-ene, og i mange fylker er dette en jobb som krever en stor arbeidsinnsats uten at noe av de bevilgede midlene tilfaller fylkesleddene/LRSK-ene. Hvordan pengene er disponert og hvem som foretar beslutningene om bruken av midlene gjøres administrativt uten at styret er involvert i dette.

Et annet stort prosjekt er TOV-e prosjektet der NOF mottar kr 1,7 mill. fra Miljødirektoratet. Heller ikke for dette prosjektet er styret involvert i å vurdere disponeringen av midlene. I dette arbeidet mottar de som gjennomfører feltarbeidet en viss godtgjørelse – for 2020 var den fastsatt til kr 1.000 per takseringsrute pluss dekning av faktiske reisekostnader (en økning på ca. kr 600 fra de foregående åra). Selv om godtgjørelsen har økt, er det flere som har gitt uttrykk for at de føler de får lite igjen for innsatsen, da gjerne sammenlignet med beløp som ytes i andre NOF-prosjekter. Manglende transparens og etter alt å dømme forskjeller fra prosjekt til prosjekt trenger en nærmere drøfting, og det må forventes at styret tar et klarere ansvar for dette.

Når det gjelder ansettelse, sies det i arbeidsinstruksen for styret at de skal ansette generalsekretær, samt *konsulteres* ved andre ansettelser i NOF's administrasjon. I henhold til vedtektene er det styret som skal ansette lønnet personell. Det betyr at formuleringen i arbeidsinstruksen ikke er i tråd med vedtektene, og styret kan ikke delegere ansvaret for å ansette lønnet personell uten at det er bestemt av årsmøtet. I løpet av de siste 2-3 åra har det i styret vært forslag om å opprette nye stillinger i sekretariatet. Verken vedtektene eller arbeidsinstruksen er tydelig på hvem som har myndighet til å opprette nye stillinger. Vi mener at forslag til nye stillinger må innarbeides i et budsjett eller en økonomiplan som godkjennes av årsmøtet. Nye stillinger vil innebære langsiktige forpliktelser og vil ofte være et spørsmål om prioriteringer.

I et ekstraordinært styremøte høsten 2020 var det oppe et forslag om at foreningen skulle legge inn bud på et hus på Stabburneset i Finnmark. I følge referatet fra styremøtet falt forslaget ved at 4 stemte mot og 3 stemte for. At et slikt forslag i det hele tatt kunne tas opp som en sak styret kunne avgjøre, går det an å stille spørsmål med. Igjen er det snakk om en betydelig investering som også ville ha langsiktige økonomiske konsekvenser. Igjen er dette en type sak som burde vært lagt fram for et årsmøte, enten som en enkeltsak eller aller helst som en del av en økonomiplan.

Det kan også nevnes et par andre eksempler fra de siste 2-3 åra der beslutninger er fattet av generalsekretæren uten at styret har vært konsultert. Det gjelder engasjement av konsulent (Håkan Billing) til å utarbeide materiale for å promotere endring av foreningens navn fra Norsk Ornitologisk Forening til Bird Life Norge, og det andre er at det ble besluttet å engasjere advokat i etterkant av at styrets flertall besluttet eksklusjon av et av foreningens medlemmer.

Også i forhold til fuglevern saker kan det være behov for å tydeliggjøre når det er nødvendig å forelegge saker for styret og/eller årsmøtet. Årsmøtet har vedtatt et prinsippprogram som fastlegger foreningens syn i forskjellige saker som gjelder miljø- og fuglevern. Også strategidokumentet gir noen føringer sammen med foreningens formålsparagraf. I de aller fleste saker der administrasjonen gir uttrykk for et syn, enten skriftlig eller muntlig, er dette i samsvar med de nevnte overordnede dokumentene vedtatt av årsmøtet. Men i tilfeller der det kan være aktuelt å gå ut over det som er sagt i prinsippprogrammet og strategiplanen, bør det være gjennomtenkt hvilke fullmakter administrasjonen har for å uttrykke et syn på vegne av foreningen. Det vil i alle fall være noe som bør være avklart i tilfeller der det er snakk om saker av mer politisk enn faglig karakter.

Det har i svært liten grad vært diskusjon om fuglevern saker i styret i perioden 2017-2020, bortsett fra at styret har mottatt gjennomganger av saker administrasjonen har jobbet med som orienteringssaker. Det vil være naturlig at styret har en rolle i dette, og det kan også være et spørsmål om det burde være styreleder heller enn generalsekretær som opptrer på foreningens vegne i noen tilfeller.

Det kunne sikkert vært mulig å trekke fram flere andre eksempler, men de som er nevnt viser klart at det er uklarheter i forhold til fullmakter til å foreta beslutninger og ta standpunkt i saker på vegne av foreningen. Dette gjelder både i saker som er knyttet til økonomi, og andre saker. Det er behov for å oppdatere og klargjøre arbeidsinstruksen for styret, og i tillegg bør foreningen få et delegasjonsreglement fastsatt av årsmøtet som kan klargjøre hvilke fullmakter styret, generalsekretær og eventuelt andre i administrasjonen har til å fatte beslutninger, og hva som forblir årsmøtets oppgave å bestemme. Det foreslås derfor at årsmøtet i 2021 fatter følgende vedtak:

Styret pålegges å oppdatere arbeidsinstruksen for sentralstyret, og sørge for at den er i tråd med foreningens vedtekter og det som ellers er god praksis i frivillige organisasjoner. I tillegg instrueres styret til å utarbeide forslag til et delegasjonsreglement som tydeliggjør hvilken beslutningsmyndighet som tilligger årsmøtet, hvilke beslutninger styret har fullmakt til å fatte, og hvilke beslutninger som kan fattes administrativt enten av generalsekretær eller andre i administrasjonen. Delegasjonsreglementet forutsettes framlagt for årsmøtet i 2022 for godkjenning.